

Autorski program edukacji zintegrowanej dla klas III do zrealizowania podczas pobytu na „Zielonej Szkole” nad morzem

Autor: mgr Małgorzata Dynarowska
nauczyciel mianowany kształcenia zintegrowanego
w Szkole Podstawowej w Pisarzowicach

Program zawiera propozycję zajęć na 10 dni.

Cele nauczania:

- poznawanie zjawisk przyrodniczych oraz pracy i życia ludzi;
- kształcenie umiejętności obserwacji zjawisk społeczno-przyrodniczych;
- kształcenie umiejętności formułowania wniosków i spostrzeżeń;
- kształtowanie społecznie pożądanych postaw, szczególnie wrażliwości ekologicznej,
- kształcenie umiejętności działania.

W programie zawarte są treści przyrodnicze, geograficzne, historyczne i społeczne.

Realizacja w/w treści ma na celu:

1. Zapoznanie z :
 - życiem ludzi z regionu nadmorskiego,
 - pracą w miejscowościach nadmorskich,
 - różnorodnością świata roślin i zwierząt,
 - problemami ekologicznymi,
 - przepisami bezpieczeństwa w różnych sytuacjach.
2. Kształcenie różnych umiejętności poprzez:
 - dokonywanie obserwacji,
 - utrwalanie nawyków przestrzegania przepisów ruchu drogowego, higieny, zasad bezpieczeństwa,
 - uczenie właściwych zachowań w sytuacjach wymagających kontaktów społecznych,
 - posługiwanie się: termometrem, taśmą mierniczą, kompasem,
 - poznawanie urządzeń nawigacyjnych na statku.
3. Kształtowanie społecznie pożądanых postaw przez:
 - uświadomienie roli człowieka i jego odpowiedzialności za przekształcanie środowiska,
 - zrozumienie, że region nadmorski jest istotną częścią naszego kraju (pod względem przyrodniczym, gospodarczym i przemysłowym),
 - dostrzeganie wartości pracy rybaka i marynarza- budzenie szacunku do ich pracy,
 - budzenie zainteresowań przyrodniczych poprzez obserwację roślin i zwierząt oraz krajobrazu nadmorskiego,
 - rozwijanie więzi emocjonalnej z przyrodą, uwrażliwienie na piękno krajobrazu nadmorskiego oraz na problemy ekologiczne, uczenie poszanowania przyrody,
 - wdrażanie do przestrzegania norm społecznych i kształtowanie kultury współżycia w grupie.

Treści nauczania obejmują następujące tematy dzienne:

1. Poznajemy nasz ośrodek, orientujemy się w terenie.
2. Jesteśmy nad morzem- obserwujemy linię widnokręgu i oznaczamy kierunki świata w terenie i na mapie.
3. Zwiedzamy latarnię morską.
4. Obserwujemy roślinność wydm, skutki erozyjnego działania wody. Widzimy konieczność ochrony terenów nadmorskich.
5. Poznajemy nadmorskie parki narodowe i rezerваты przyrody. Rozumiemy potrzebę ochrony ginących gatunków roślin i zwierząt.
6. Poznajemy historię bursztynu.
7. Poznajmy środki komunikacji morskiej. Rozumiemy, czym grozi zanieczyszczenie mórz.
8. Rozumiemy znaczenie pracy rybaka i portowca.
9. Obserwujemy pożyteczną i niszczącą pracę wiatru, sposoby zabezpieczenia się przed wiatrem. Określamy jego kierunek i siłę.
10. Podsumowujemy zdobyte wiadomości i umiejętności poprzez gry i zabawy.

Cele operacyjne (planowane osiągnięcia uczniów):

- znają położenie Morza Bałtyckiego na mapie Polski,
- rozpoznają kierunki świata na mapie i w terenie,
- rozróżniają znaki na mapie,
- umieją wskazać region nadmorski oraz miasta i miejscowości nadmorskie,
- rozpoznają cechy krajobrazu nadmorskiego,
- wykonują proste eksperymenty oraz oceniają ich wyniki i formułują wnioski,
- rozpoznają nadmorską faunę i florę,
- wiedzą i rozumieją, na czym polega przystosowanie się roślin i zwierząt do życia w wodzie,
- znają parki narodowe i rezerваты przyrody znajdujące się w regionie nadmorskim,
- podejmują działania na rzecz ochrony środowiska,
- znają i stosują przyjęte formy ochrony przyrody,
- wiedzą, skąd pochodzą zanieczyszczenia wód nadmorskich,
- znają i rozpoznają środki komunikacji morskiej,
- znają i szanują prace rybaka i portowca,
- umieją zachować się w ośrodku wczasowym, na plaży w lesie, na statku, w parku narodowym,
- stosują przepisy dotyczące zachowania się w ruchu drogowym,
- umieją zbadać i wyjaśnić niektóre zjawiska przyrodnicze.

Metody pracy: obserwacja badawcza, rozmowa, ćwiczenia praktyczne.

Środki dydaktyczne: karty pracy, teksty, mapy Polski, albumy przyrodnicze, słowniki geograficzne, materiały papiernicze i biurowe, kompas, taśmy miernicze, termometr zaokienny, wiatromierz.

Podczas pracy uczniowie będą realizowali ponadto cele dotyczące:

- wypowiedzi pisemnych i ustnych na podstawie własnych odczuć, obserwacji i czytanych tekstów,
- zdobywania i porządkowania danych dotyczących tematów związanych z morzem,
- działań arytmetycznych,
- mierzenia długości, odczytywania wskazań termometru, obliczeń pieniężnych, czasu,
- prac manualnych z papieru, plasteliny, materiałów przyrodniczych,
- rozwoju ruchowego,
- rekreacji,
- bezpieczeństwa w czasie zajęć,
- higieny osobistej i zdrowia,
- estetyki spożywania posiłków,
- właściwego zachowania się w sytuacji zagrożenia,
- zasad poruszania się po drogach publicznych i zachowania w środkach komunikacji.

Podczas zajęć integracyjnych o charakterze profilaktycznym uczniowie będą realizowali niektóre cele wychowawcze (na podstawie programu „Spójrz inaczej”):

Dotyczą one:

1. Uczestnictwa w grupie:

- uświadomienie potrzeby kontaktu z innymi rówieśnikami, znaczenie przyjaźni,
- docenianie znaczenia pomocy innym,
- konieczności ustalenia norm i reguł pomocnych we wzajemnych kontaktach.

2. Dbłości o zdrowie:

- uświadomienie sobie, jak dbać o zdrowie,
- uświadomienie sobie możliwości wpływu na swoje bezpieczeństwo i samopoczucie,
- rozpoznawanie różnych substancji i umiejętne postępowanie z nimi.

3. Postrzeganie siebie i rozumienia swoich uczuć:

- akceptacja uczuć innych ludzi,
- dostrzeganie podobieństw i różnic w upodobaniach i doznaniach swoich i innych ludzi,
- umiejętność wyrażania własnego zdania.

DZIEŃ I

Poznajemy nasz ośrodek, orientujemy się w terenie.

Przebieg zajęć:

1. Witamy się z morzem, poznajemy drogę z ośrodka do plaży. Sprawdzamy, ile czasu nam potrzeba na dojście najkrótszą drogą z ośrodka do plaży.
2. Wyjaśniamy słowa: plaża, wydma, promenada. Każdy uczeń otrzymuje kartę pracy- słownik pojęć związanych z krajobrazem nadmorskim, który ma uporządkować w kolejności alfabetycznej.
3. Oglądamy mapę Polski, wymieniamy większe miasta na trasie naszego przejazdu z Bielska- Białej do Kołobrzegu i zaznaczamy na mapie konturowej.
4. Obliczamy sposobem pisemnym w kilometrach odległość między Bielskiem- Białą a Kołobrzegiem. Wpisujemy na mapę odległości.
5. Zakładamy >>Dzienniki okrętowe<< - codziennie będziemy wpisywać notatkę o tym, co się wydarzyło, co chcielibyśmy zapamiętać.
Wspólnie dokonujemy pierwszego wpisu.
6. Zapoznajemy się i podpisujemy oświadczenie o bezpiecznym pobycie:

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że będę przestrzegać regulaminu bezpiecznego i zdrowego pobytu na Zielonej Szkole.

- Nie będę oddalać się od grupy bez wiedzy i zgody opiekunów.
- Nie będę zakłócać ciszy nocnej (22.00- 7.00).
- Będę przestrzegać zasad bezpiecznego poruszania się po drogach.
- Będę szanować sprzęty i urządzenia znajdujące się na terenie ośrodka.
- Będę miły i uprzejmy w stosunku do opiekunów, koleżanek i kolegów oraz pracowników ośrodka.
- Będę wykonywać wszystkie ćwiczenia i zadania wynikające z programu Zielonej Szkoły.

Podpis ucznia:

DZIEŃ II

Jesteśmy nad morzem- obserwujemy linię widnokładu i oznaczamy kierunki świata w terenie i na mapie.

Przebieg zajęć:

1. Obserwujemy linię widnokładu, oznaczamy kierunki świata w terenie za pomocą kompasu.
2. Wybieramy cel, do którego pójdziemy. Oznaczamy jego kierunek. Podczas wycieczki zbieramy muszelki, kamyczki, itp. Pobieramy próbki wody w celu sprawdzenia jej zasolenia.
3. Obserwujemy i rozmawiamy na temat czystości plaży.
4. Mierzymy szerokość plaży krokami i taśmą mierniczą, Dowiadujemy się co to jest miara w przybliżeniu i błąd pomiaru.
5. W ośrodku oglądamy mapę wybrzeża i wypisujemy najbliższe miejscowości znajdujące się na wschodzie, zachodzie, południu i północy od miejscowości w której jesteśmy. Ćwiczymy spostrzegawczość- zagadka rysunkowa.
6. Słuchamy legendy „Dlaczego woda morska jest słona?”

DZIEŃ III

Zwiedzamy latarnię morską.

Przebieg zajęć:

1. Wyjaśniamy pojęcie: latarnia morską.
2. Dowiadujemy się co to jest latarnia morską i czemu służy.
3. Zwiedzamy latarnię morską, starając się zapamiętać jak najwięcej szczegółów.
4. W ośrodku czytamy legendę o początkach latarni morskich.
5. Oglądamy ilustrację wybrzeża ze wszystkimi latarniami morskimi i liczymy, ile ich jest. Nazwy miejscowości, w których są latarnie zapisujemy w kolejności alfabetycznej.
6. Wykonujemy pracę plastyczną- L a t a r n i a techniką collage.

DZIEŃ IV

Obserwujemy roślinność wydm, skutki erozyjnego działania wody.

Przebieg zajęć:

1. Idziemy na plażę. Obserwujemy roślinność wydm, oglądamy drewniane falochrony na plaży.
2. Wyjaśniamy pojęcia: falochron, erozja.
3. Na podstawie obserwacji wyciągamy wnioski: co robi człowiek, aby chronić teren nadmorski. Czytamy tablice informacyjne znajdujące się przy wydmach.
4. W ośrodku czytamy legendę „Jak sosna z rybakiem gospodarzyła wspólnie” E. Szelburg- Zarembiny (bibliografia >>Chodźmy razem<< j. polski kl. II semestr2, wyd. Juka).
5. Opisujemy jak dzięki sośnie zmienił się krajobraz nadmorski. Uzasadniamy, dlaczego sosna została królową morskiego brzegu.
6. Oglądamy ilustracje roślin i zwierząt (ryb, ptaków) z terenów nadmorskich.

(Jeżeli jest możliwość udajemy się do Muzeum Rybołówstwa i tam oglądamy naturalne okazy roślin i zwierząt oraz poznajemy sprzęt rybacki).

DZIEŃ V

Poznajemy nadmorskie parki narodowe i rezerваты przyrody. Rozumiemy potrzebę ochrony ginących gatunków roślin i zwierząt.

1. Przypominamy sobie wiadomości z zajęć w szkole co to jest: park narodowy, rezerwat przyrody.
2. Pokazujemy na mapie parki narodowe w Polsce.
3. Zapisujemy nazwy parków narodowych położonych nad morzem oraz rezerваты przyrody.
4. Przypominamy sobie, jak należy zachować się w parku narodowym, czytając przykładowo regulamin Wolińskiego Parku Narodowego:

TURYSTO- W CZASOWICZU!

Park Narodowy:

- to cudowne laboratorium stworzone przez przyrodę,
- to możliwość poznania przyrody w jej najpiękniejszej postaci,
- to turystyka, odpoczynek, to piękno przeżycia dla setek, tysięcy turystów.

Woliński Park Narodowy zwiedza rocznie około 400 tysięcy osób. Gdyby każda z tych osób złamała jedną gałązkę, zerwała jeden bukiet kwiatów, chodziła po wydmach i stromych brzegach nadmorskich zwanych klifami, wydeptywała nowe ścieżki, to po wielu latach zamiast rezerwatu przyrody- Woliński Park Narodowy stałby się zniszczoną martwą pustynią.

**DLATEGO TEŻ KAŻDY TURYSTA WINIEN
WIEDZIEĆ, ŻE NA TERENIE WOLIŃSKIEGO
PARKU NARODOWEGO NIE WOLNO:**

- łamać gałęzi drzew i krzewów,
- płoszyć, niepokoić lub chwytac zwierząt,
- palić ognia i tytoniu,
- hałasować,
- śmiecić,
- obozować,
- zrywać lub deptać roślinność,
- wchodzić do rezerwatów ścisłych,
- wynosić jakiegokolwiek okazy,
- niszczyć wydmy morskich i stromych wybrzeży klifowych,
- zbierać grzybów, jagód i innych płodów leśnych.

Każdy Obywatel winien stawać w obronie przyrody wszędzie tam, gdzie zachodzi tego potrzeba.

DYREKCJA
Wolińskiego Parku Narodowego

5. Oglądamy ilustracje roślin chronionych, rozpoznajemy mikołajka nadmorskiego. Słuchamy legendy o mikołajku- „Bursztynowa korona”.
6. Oglądamy ilustracje z rezerwatu żubrów w Międzyzdrojach.
7. Wpisujemy jakie rośliny i zwierzęta chronione żyją w Wolińskim i Słowińskim Parku Narodowym.
8. Wykonujemy z kartonu mewę.
9. Uczymy się na pamięć wiersza pt.: „Mewa”:

Mewa to biała morza jaskółka,
Gdy pod powierzchnię daje nurka.
A kiedy usiądzie na fali
i fala ją oddali,
wtedy wygląda jak biały puszek,
małe kociątko zwinięte w kłębuszek.

DZIEŃ VI

Poznajemy historię bursztynu.

1. Oglądamy różne okazy bursztynów, porównujemy ich kolor.
2. Dowiadujemy się, że bursztyn zwany jest również jantarem.
3. Zapisujemy:
Bursztyn, zwany również jantarem lub sukcyntem to skamieniała, kopalna żywica drzew iglastych.
4. Wyjaśniamy gdzie jest spotykany, w jakiej postaci i w jakich odcieniach, do czego jest używany (w medycynie i kamień ozdobny).
5. Dowiadujemy się co oznacza nazwa bursztynowy szlak.
6. Opowiadamy historię Bursztynowej Komnaty.

DZIEŃ VII

Poznajemy środki komunikacji morskiej. Rozumiemy czym grozi zanieczyszczenie mórz.

1. Odgadujemy zagadkę:

Ma mostek- choć to nie rzeka.

Przybija, gdy wraca z daleka.

Ma dziób- nie dziobie wcale,
pruje nim... morskie fale. (statek)

2. Oglądamy ilustracje statków, promów, kutrów.

3. Poznajemy różne rodzaje statków: transportowe, rybackie, sportowe, ratownicze, okręty wojenne, badawcze, celnicze, lodołamacze, holowniki.

- Statki handlowe:

- drobnicowe (towary w workach, skrzynkach);
- masowe (ruda żelaza, węgiel);
- tankowce (ropa naftowa);
- kontenerowce (towar w stalowych pojemnikach).

- Statki rybackie:

- kutry (na bliskie połowy);
- trawlerzy (dają świeże ryby);
- trawlerzy zamrażalnie (łowią i zamrażają);
- trawlerzy przetwórcze (łowią i przetwarzają);
- bazy (zbierają i dostarczają do portów).

- Statki pasażerskie:
 - przybrzeżne;
 - pełnomorskie;
 - promy (zabierają też towary).

4. Odczytujemy zagadkę:

Wiatr w żaglach śpiewa,
tańczy na fali.

Morskie wybrzeże tańczy w oddali.

Pozostawiając

śląd białej piany,

płynie nim żeglarz

przez oceany. (żaglowiec)

Oglądamy ilustrację żaglowców i wyjaśniamy pojęcie żaglowca.

5. Wykonujemy łódeczkę według szablonu. Łódeczka może służyć do przechowywania muszelek.

6. Rozwiązujemy plątaninkę: Który kuter zawinie do którego portu?

Malujemy zgadywanek: Co statek wiezie?

DZIEŃ VIII

Rozumiemy znaczenie pracy rybaka i portowca.

1. Idziemy na wycieczkę- oglądamy urządzenia portowe, dźwigi do przeładunku towarów, suchy dok. Przeprowadzamy wywiad z kapitanem statku na temat pracy portowców i stoczniovców oraz zanieczyszczenia morza i sposobów ochrony wody przed skażeniami.
2. Wykonujemy doświadczenie: Przez bibułę filtrujemy wodę, próbki której pobraliśmy w porcie oraz na plaży. Obserwujemy zanieczyszczenia na bibułce po przefiltrowaniu wody. Wyciągamy wnioski i zapisujemy: bibułka po przefiltrowaniu wody z portu jest bardziej zanieczyszczona niż bibułka po przepuszczeniu wody pobranej na plaży.
3. Poznajemy pracę rybaków.

a) Dowiadujemy się na czym ona polega:

Przygotowanie do połowu: ładowanie skrzynek, przygotowanie sieci, ładowanie lodu, mycie pokładu, przebieranie się, sprawdzenie urządzeń.

Połów: zarzucanie sieci, trałowanie, opróżnianie sieci, segregowanie ryb, oprawianie, posypywanie lodem, meldowanie o połowach.

Prace w porcie: remont kutrów, naprawianie sieci, organizowanie akcji ratowniczej, organizowanie wypoczynku i czasu wolnego rybaków.

b) Dowiadujemy się o sposobach przechowywania ryb: Solenie i beczkowanie, wędzenie, mrożenie, konserwowanie.

c) Poznajemy rodzaje ryb łowionych przez naszych rybaków: dorsze, śledzie, szproty, flądry, makrele, łososie, węgorze.

4. Podsumowujemy zdobyte wiadomości o pracy rybaków.

DZIEŃ IX

Obserwujemy pożyteczną i niszczącą pracę wiatru, sposoby zabezpieczania się przed wiatrem. Określamy jego kierunek i siłę.

1. Wykonujemy kartonowe wiatraczki.

2. Idziemy na plażę, określamy kierunek wiatru za pomocą wiatraczka, chustki, wilgotnego palca. Obserwujemy plażowiczów: Jak oni zabezpieczają się przed wiatrem?

Wyjaśniamy, dlaczego siła wiatru na plaży i na promenadzie jest różna.

3. Zdobywamy sprawność marynarza:

- organizujemy chrzest morski,
- uczymy się wiązać węzły marynarskie,
- poznajemy pojęcia związane z urządzeniami na statku.

5. Wykonujemy pamiątkę znad morza: obrazek w ramce z muszelek.

6. Wieczorem słuchamy legend o morzu i wypowiadamy się na ich temat.

DZIEŃ X

Podsumowujemy zdobyte wiadomości i umiejętności poprzez gry i zabawy.

1. Czytamy ciekawostki morskie.

2. Zapoznajemy się z alfabetem Morse'a.

Próbujemy odczytać tekst depeszy nadany alfabetem Morse'a. Dowiadujemy się, że chociaż obecnie statki wyposażone są w doskonalsze urządzenia do przekazywania informacji, ale tego alfabetu także się używa.

3. Żegnamy się z morzem- zabieramy na pamiątkę trochę piasku, który wykorzystamy na zajęciach plastycznych.